

Consulta pública prèvia relativa a l'elaboració del Projecte de decret de desplegament parcial de la Llei 2/2020, de 5 de març, de la vitivinicultura

1. Considera que s'han descrit adequadament els problemes?

NO

En concret el punt 4 de la diagnosi situa com a problemàtica una eventual concentració de l'oferta dels viticultors, quan en realitat està molt més propera una eventual concentració de la demanda per part dels elaboradors. Cal tenir en compte que un alt percentatge del raïm produït sota l'empara d'una DO, o bé del vi base produït per les cooperatives i d'altres elaboradors emparats per dita DO, es concentren en un reduït grup d'empreses compradores, dins el qual ens podem trobar que uns pocs elaboradors copen importants quotes de mercat en l'àmbit d'una DO.

Per contra, la baixa incidència del producte final embotellat del sector cooperatiu fa molt difícil plantejar que la concentració del sector viticultor requereixi d'instruments per part de l'administració.

Des de l'àmbit de la competència, cal i és necessari que es tingui en compte de forma diferenciada la demanda i oferta de producte per a l'elaboració de vi amb destinació a una DO, del que va destinat a vi de taula o fora de la DO. Cal tractar els productes emparats per una DO com un mercat tancat en si mateix on, de fet, si es produeix una desclassificació de productes emparats, sempre sol donar-se amb una important pèrdua de valor.

En aquest sentit el mercat de productes amb destinació a DO és un mercat molt més restringit que el mercat global de vi de taula, i tot i que la pertinença a una DO sigui voluntària, és la raó de ser de la rendibilitat del sector pel seu major valor afegit. Per aquest motiu, i a efectes de determinar si pot existir una posició de domini o la valoració d'una fusió empresarial, és necessari determinar el pes de les empreses en el mercat de compra de raïm apte per a una determinada DO i, en el mercat d'adquisició de Vi Base, apte per a ser qualificada en la mateixa DO, a fi de conèixer el percentatge real de producte emparat que realment adquireix cada comprador i quin és el poder de compra que està exercint.

2. Hi ha aspectes que no s'han tingut en compte i que haurien de ser valorats per l'Administració de la Generalitat?

La coexistència de productes vitivinícoles dins un mateix celler que actualment emparen l'article 20 de la llei i l'article 12 del Decret 474/2004, suposa al mateix temps una excepció arreu d'Europa de difícil justificació pel que fa a la tipicitat del producte, ja que sovint parlem del mateix territori, la mateixa varietat i fins i tot una pràctica vitivinícola i enològica molt similar, amb l'únic canvi de l'etiqueta que finalment llueix el producte. Al respecte ja hem viscut el traspàs d'ensenyas i marques d'una DO a l'altra sense que el producte finalment comercialitzat hagi sofert canvi algun més enllà de l'etiqueta o l'envàs.

Aquesta situació pot comportar suspicàcies i descrèdit que és necessari abordar i corregir a fi de donar garanties i evitar situacions similars.

Per altra banda, davant una excepció com aquesta, que suposa tota una singularitat a nivell europeu, és necessari que el reglament de desplegament de la llei abordi i executi un procediment que permeti les garanties suficients per esvaïr qualsevol ombra d'irregularitat que pogués malmetre el prestigi de les DO implicades.

3. Hi ha altres efectes negatius o positius derivats del marc normatiu vigent que s'estiguin produint actualment que no s'han posat en relleu a la documentació? (per exemple, que no s'hagin identificat adequadament els afectats, no s'hagin tingut en compte determinades causes del problema, etc.)

Els indicats a les respostes de les preguntes 1 y 2

S'haurien de preveure altres objectius?

SÍ.

Cal incorporar entre els objectius una reducció de la burocràcia i tràmits associats a l'activitat vitivinícola ja que suposen en si mateixos un cost administratiu rellevant, particularment per als petits productors. Cal avaluar el motiu pel qual es requereixen determinades informacions i si és realment necessari aportar les mateixes o és possible prescindir-ne.

L'externalització de tràmits del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural via digitalització ha de contemplar la solució analògica per quan la via digital (cas del e-rcv) no és operativa o simplement el viticultor no està capacitat per a l'ús d'aquestes eines que, tot sovint, no tenen un servei de suport a l'usuari operatiu i que hauria de ser que l'administració el facilités. Aquest fet comporta un increment de la despesa en tècnics, en el millor dels casos, o a la desaparició de petits viticultors, en el pitjor.

Un altre objectiu que cal considerar a mig termini seria el tancament del registre de parcel·les adscrites a la DO per garantir la continuïtat del conreu de la vinya a través de la revalorització de la propietat i el conreu en un entorn assedegat d'infraestructures i d'altres desenvolupaments. A fi de no hipotecar el creixement de la DO o el desig dels viticultors de seguir plantant a les seves propietats, convindria obrir un procés d'adscripció de parcel·les i recintes dins l'àmbit geogràfic de la DO aptes per la pràctica vitícola i obert a tot el territori vitícola actual. Les parcel·les agrícoles actuals i les que hagin estat en el passat ocupades per la vinya (des de la creació de la DO), així com els espais entre les mateixes quedaries incorporats d'ofici, mentre que la resta de superfície potencial requeriria d'una petició voluntària de l'interessat per formar part del registre potencial de superfícies amb dret a incorporar-se a l'àmbit territorial delimitat de la DO. Aquesta fórmula no és gaire diferent a la que opera a registres de DO ben consolidades com la Champagne, Borgonya, o Burdeos.

L'impacte esperat a curt termini en quant a producció seria inexistent, o en tot cas favorable atès incentivaria el tenir cura dels recintes actualment plantats. L'impacte a llarg termini cercaria una revalorització del valor econòmic de la propietat vitivinícola (per posar un exemple, a les DO abans esmentades el valor de l'hectàrea vitícola pot ser de varis centenars de milers d'euros), conforme s'anés esgotant el sòl apte per plantar o d'unes determinades característiques. És indubtable que el major incentiu

per a la continuïtat del conreu de la vinya és un preu del producte percebut per l'empresari que sigui rentable pel mateix, però no cal obviar el fet que una revalorització important del principal actiu de l'empresari vitícola contribueix – i força - al manteniment de la vinya i de les superfícies que ocupa, entre d'altres motius perquè també encareix el cost econòmic de les expropiacions i obliga a dissenyar les infraestructures tenint en compte aquest cost.

4. Cal considerar alternatives diferents a les proposades?

SÍ

En relació a la normativa que es “considera preferida” cal indicar:

La normativa diu donar resposta a diferents aspectes entre els quals s'inclou:

- Protegir les zones productores de vi periurbanes.

Cal indicar que, tant la llei 2/2020 com el Decret 474/2004, quan parlen de “protecció” en cap cas es refereixen a una limitació en l'ús de la terra o bé a una qualificació urbanística de protecció, tan sols fan referència a la menció associada a la D.O i noms que la componen.

Per altra banda, el document a exposició pública no menciona en cap moment, ni als problemes identificats (punt 1) ni als objectius de la iniciativa (punt 2), la necessitat de protegir les zones productores de vi periurbanes. Motiu pel qual considerem que és necessari excloure aquest punt de l'alternativa normativa considerada.

Adicionalment, en quant a l'avaluació d'impactes ambientals, s'indica que cal impulsar la protecció de zones productores de vi periurbanes amb finalitat de garantir-ne la continuïtat. Aquesta proposta manca de sentit en qualsevol de les dues accepcions de la paraula, perquè si el que es pretén es la uniformitat i continuïtat del conreu, en cap cas es podria dir que el monocultiu té un impacte ambiental favorable vers l'alternativa de la diversificació. I si, per altra banda, es refereix a la continuïtat de l'empresa agrària, això tampoc no s'aconsegueix limitant les opcions de conreu i aprofitament de la propietat a un únic ús i cultiu, més aviat s'aconsegueix el contrari, al restar flexibilitat a l'empresa agrària.

En relació a la presència al Consell Assessor del Incavi d'àmbits empresarials com ara el enoturisme, la digitalització i la venda per internet, indicar que es necessari tenir en compte la ponderació necessària entre els diferents sectors de l'àmbit vitivinícola, en aquest sentit tot i que el enoturisme ja es a dia d'avui una realitat consolidada, res te a veure amb el pes específic que ostenten la producció, la transformació i la distribució (dins la qual podríem englobar part de la venda per internet).

5. Hi ha efectes de les alternatives esmentades que no s'hagin tingut en compte i que siguin rellevants?

SÍ

L'apartat d) referit als impactes econòmics, socials o ambientals rellevants que no s'hagin valorat en apartats anteriors és incomplet.

En concret: pel que fa al impacte econòmic hi ha 2 supòsits que convé avaluar en tota la seva dimensió:

1.- Una millora en les varietats admeses a vinificació que impliqui l'admissió de nous clons resistent a malalties pot tenir un impacte econòmic i ambiental molt positiu per al sector, un fet que cal que sigui oportunament considerat.

2.- En relació a una eventual "protecció de vinyes periurbanes", hi ha estudis que conclouen que una protecció d'aquest estil no només és ineficaç davant els grans projectes d'infraestructures (on la normativa avala que aquests tipus de proteccions siguin ineficaces), sinó que la limitació en els usos de la propietat acaba implicant una devaluació del valor, un fet que, en cas d'arribar una expropiació, implicarà menors indemnitzacions i que dificulta al viticultor la possibilitat de reemprendre l'activitat. Per altra banda, la continuïtat del conreu no pot quedar supeditada a criteris paisatgístics sinó a criteris de rendibilitat econòmica i aquest punt només depèn de l'evolució dels preus als productes que comercialitza el sector.